

Les entitats i els nous agents de la cultura

Published by [Interacció](#) [1] on 02/12/2020 - 07:00 | Last modification: 16/04/2026 - 11:45

Desenes de milers d'entitats culturals enxarxen tot el territori de Catalunya. La majoria de municipis, per petits que siguin, esdevenen un aixam d'associacions i entitats que activa i dinamitza la pròpia activitat cultural. A cada vila amb les seves particularitats, com a reflex de la seva societat, canviant com els habitants que hi viuen. I és que el món de les entitats ha canviat força en els darrers anys. Actualment, a molts municipis hi conviuen entitats de tipus clàssic al costat de noves organitzacions que impliquen maneres diferents d'organitzar-se, d'actuar i de relacionar-se amb la ciutadania. Aquest és el sentit de la formació que va oferir el CERC el 27 i 29 d'octubre passats, amb 'Les entitats i els nous agents de la cultura', obrir l'espiell per ampliar un camp de possibilitats en la gestió i organització entre entitats.

Qui es va encarregar de dirigir aquestes dues píndoles de formació en el paper de docents van ser, d'una banda, Xavier Urbano, treballador en cultura des de la cooperativa Quesoni, i amb experiència a l'Ateneu Popular 9 Barris i en festivals com el Say it Loud o el BAM Cultura Viva. D'altra banda, Judit Font, que és sociòloga i activista social i cultural a Salt, des de l'Ateneu Popular Coma Cros i amb experiència també com a coordinadora de l'Ateneu Popular 9 Barris.

Arrenca **Urbano**, obrint el meló de la contractació, sobre com s'hauria de garantir uns serveis públics sense cost addicional pels contribuents, que és el que sovint, comenta que passa amb les empreses proveïdores de serveis tècnics, de projectes o de gestió de producció i serveis en equipaments públics. Evidència que el sector privat es permet ser més àgil, sense estar tant sotmesos a dinàmiques de la gestió pública.

El que sí valora que passa és que la relació de simbiosis entre l'empresa privada i la gestió pública de vegades genera la percepció que no es prioritza l'interès dels ciutadans, amb sinergies i simbiosis que semblen posar al centre els interessos privats per damunt dels interessos de la ciutadania. En aquest cas, llença una pregunta retòrica: **Com es pot realitzar des de l'administració pública un major control quan una empresa ja ha guanyat l'exercici d'un servei?**

La cultura com a bé de consum versus la cultura com a procés.

L'èmfasi en el procés ens obliga a situar, de forma molt més acurada, els projectes en els territoris. La cultura com a objecte, comenta Font, s'ha utilitzat sovint com a valor per fer marca de ciutat o de festivals, per exemple, que generen valor per tot el que hi ha al seu voltant, des d'una perspectiva de mercat. Així, marca pautes i genera valors, deixa la visió de cultura com a marc central i construeix la cultura com a marca. Vist des d'aquesta perspectiva, treballar allò públic, només permet treballar l'accessibilitat, dels preus i l'equilibri econòmic o la formació, per exemple.

En aquest cas, el que ens plantegen que canviï, segons Font, és la idea que des d'allò públic, es garanteixi que es donin les condicions de possibilitat perquè la cultura s'expressi, es generi, es creï, sense necessitat d'haver d'oferir cap producte, sinó aportant espais i organismes de suport perquè la cultura passi, s'activi. Des de la creació a l'exhibició i al públic.

La cultura es desenvolupa.

Els interessos comuns de col·lectius, amb base social, generen un impacte en l'entorn a l'hora d'escollir qui gestionarà cada una de les parts, impactant i activant processos en l'entorn. El que menys interessa segurament és el resultat final, diu **Judit Font**. Així, reclamen una concepció culturalment molt més àmplia, amb projectes que requereixen tempos més lents, perquè la cultura forma part del procés, de les relacions socials.

El repte que proposen als tècnics i assistents a la formació és marcar objectius nous. La voluntat de generar vincles o aconseguir que tota l'activitat econòmica es quedi al territori. A més de generar un espai abans inexistent, on es generi i conflueixi tota una activitat cultural d'alguna manera, programada per la pròpia ciutadania que la crea i la fa. Al cap i a la fi, la màxima voluntat de l'administració ha de ser de poder dur a terme una governança conjunta, amb processos compartits que facin propis aquests espais.

Cultura pública comuna.

Una altra proposta és el treball per la diversitat cultural des de l'àmbit dels drets. Des de l'àmbit cultural ens hem de relacionar amb la ciutadania, diu Font, i cada u es troba per ballar el que sigui.

Un teixit associatiu, ben assessorat, ben format entorn els recursos, la gestió econòmica, la documentació, funciona i té capacitat per generar. A més, molt millor que una empresa o un operador, serà capaç de generar ecosistemes més complexos, amb la participació de diversos actors. No és el fet que sigui públic, sinó, donar-li un veritable sentit públic, tenint en compte de debò, valors com la democràcia interna o el teixit associatiu.

Determinada gestió i determinats funcionaments estan molt regulats, però en canvi hi ha un altre marc totalment arbitrari, com passa sovint amb la relació entre l'administració i les entitats o la gestió comunitària, on sí que hi ha un marc general però finalment és arbitrari.

Gestió público-comunitària.

Tolts cops passa que l'administració vol cedir la gestió d'un servei a una entitat o vol contractar una entitat. La llei que regula però, sovint ha dificultat i ha fet molt complexe el funcionament amb un tercer sector cultural que no està regulat amb especificitats a través de les seves formes i marcs legals. Caldria dotar la gestió comunitària d'uns marcs legals per poder tirar endavant algunes d'aquestes situacions en relació a la gestió pública.

Per a una nova governança, la Xarxa d'Economia Solidària (XES) va generar una eina: Balanç comunitari, per poder avaluar les pròpies entitats i arribar a analitzar si la gestió que es fa com a servei públic és efectivament

pública. Un altre risc, és que el teixit associatiu pot acabar funcionant com un club que exclou més que no pas una entitat que treballa pel servei públic.

Models de gestió

Models sense veïns, ciutadans/associacions en la gestió

Gestió municipal directa

Funcionaris	Assignació directa	Pressupostos municipals	Espais d'interlocució interns
-------------	--------------------	-------------------------	-------------------------------

Gestió externalitzada

Empresa	Concurs prestació de serveis	Concurs públic	Consell de centre, jeràrquic
---------	------------------------------	----------------	------------------------------

Models amb veïns, ciutadans/associacions en la gestió

Gestió ciutadana

Entitat	Concurs / conveni	Concurs o conveni/subvenció	Informatiu, seguiment, horitzontal
---------	-------------------	-----------------------------	------------------------------------

Autogestió

Entitat	Autonomia	Fons propis, subvenció	Espai d'interlocució puntual
---------	-----------	------------------------	------------------------------

La segona jornada s'enceta posant sobre la taula un tema que pot ser força controvertit com és la fórmula dels concursos públics, que són complexos i de vegades impossibles, especialment pel que fa a les entitats socials, perquè no hi ha altres marcs legals pels quals es puguin equiparar a empreses de gestió. Sovint les entitats es queden en la sessió d'espai i el finançament a partir de subvencions.

En aquests casos hi ha fórmules força explotades com l'hotel d'entitats, que cedeix o lloga locals a entitats. Era el cas de l'Ateneu popular coma cros a Salt, on una catorzena d'entitats escollides, tenien el seu propi local sota una clau. De fet, la clau, va ser l'element escollit per una campanya per obrir l'ateneu a totes les entitats de Salt i apostar per un model diferent de gestió, segons explica Judit Font.

S'hi va crear l'Assemblea per l'Ateneu, l'any 2013, van treballar per saber què voldria fer la ciutadania i les entitats amb l'Ateneu, per democratitzar-ne la gestió i que tothom pogués dir la seva, creant l'Ateneu Popular Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC). Diputació de Barcelona. Montalegre, 7. Pati Manning. 08001 Barcelona. Tel. 934 022 565

Coma Cros, de gestió comunitària. Si d'una cosa deixa constància és que el més important és que la participació acabi en poder de decisió real i que realment es puguin veure els resultats de la gestió comunitària.

L'Assemblea per l'Ateneu Coma Cros a Salt.

Davant la Covid-19, la gestió comunitària ha entrat, com no, en estat de shock. Algunes solucions que es donen son pagar si més no a tothom qui s'havia programat, malgrat no s'hagi pogut realitzar l'activitat. Ara mateix, la participació, en el cas de Coma Cros, s'ha vist minvada sobretot en activitats de carrer, públiques, limitant el públic, un públic que serà habitual que ja té un interès i fa una reserva prèvia, etc.

El debat, com és lògic, gira entorn els reptes de la gestió comunitària i de l'activitat cultural en general en l'actual context de pandèmia. Sobre casos i possibles solucions que s'han donat als municipis a l'hora d'organitzar actes culturals i es parla de l'esgotament de l' streaming i possibles solucions que alguns municipis han anat aportant.

Finalment però, es conclou entorn el tema principal amb que havia començat aquesta formació sobre entitats i nous agents de la cultura a través de models de gestió comunitària; i és que, per exemple els coneixement del territori són elements que desafavoreixen la lliure competència en els casos de licitacions públiques, però en aquests casos poden assegurar un millor arrelament del projecte amb el seu entorn i les persones que el conformen. Els concursos públics, licitacions i contractacions són tot un tema, que va tancar definitivament la sessió de formació i que desenvolupa amb profunditat la Judit Font (2019), en aquest article a la Directa: «Per què ens hem posat a parlar de lleis de contractes?»

Xarxa d'Economia Solidària.(2020). «[Balanc Comunitari. Guia de preguntes](#) [2]». Recuperat de <https://mercatsocial.xes.cat/ca/eines/el-balanc-comunitari/> [3]

Font Redolad, J.(2019, 11 juliol). Per què ens hem posat a parlar de lleis de contractes?. *Directa*. Recuperat de <https://directa.cat/per-que-ens-hem-posat-a-parlar-de-lleis-de-contractes/> [4]

Categories: Crònica

Categories: Articles i anàlisi

Tags: governança cultural

Tags: participació cultural

Tags: gestió cultural

Tags: desenvolupament territorial

- [5]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2020/entitats-nous-agents-cultura>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/bc-guia-preguntes-2019.pdf>

[3] <https://mercatsocial.xes.cat/ca/eines/el-balanc-comunitari/>

[4] <https://directa.cat/per-que-ens-hem-posat-a-parlar-de-lleis-de-contractes/>

[5] <https://interaccio.diba.cat/node/8399>